

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

Posamezna številka velja 1 dinar.

»Naš dom« izhaja 1. v mesecu. Naročnina za vse leto dvanajst (12) dinarjev. — Za Italijo 7 Lir, Avstrijo 2 in pol šilinga, za Ameriko 0.40 Dol. Za druge države vrednost 20 Din. — Naslov: »Naš dom«, Maribor, Koroška cesta 5. — Položnice si kupite na pošti in vpišite št. 13.577.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica

r. z. z n. z.

Ulica 10. oktobra

Obreduje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in ne odteguje vlagateljem rentnega davka.

Stojte, kateri ljubite lepo knjigo!

Pocenitev slovenskih knjig je mogoča le, ako bodo imele več kupcev kakor doslej. Več kupcev kakor doslej bo imela slovenska knjiga, če bo mikavnejša in cenejša. Mikavnejša postane slovenska knjiga, če bo preudarno izbrana in sistematično lepo opremljena. Dobro izbrana in lepo opremljena bo slovenska knjiga, ako bo imela več kupcev kakor doslej. Pocenitev slovenske knjige je mogoča le, ako najde založnik pot do kupca in kupec pot do založnika.

Po preudarku gornjih razlogov ter po pretresu sedanjih gospodarskih prilik našega ljudstva, smo se odločili sistematizirati izdajanje knjig naše založbe na tak način, da nudimo čitateljem poleg garancije za strokovno vrednost knjig tudi najugodnejšo možnost nakupovanja. Že obstoječe zbirke smo razširili in postavili na smotrnejšo podlago, za nove potrebe smo ustvarili nove zbirke in druge spet iz temelja obstoječega gradiva na novo organizirali.

Sklep našega reformatorskega načrta je, da stopamo danes pred javnost s sledečo ponudbo:

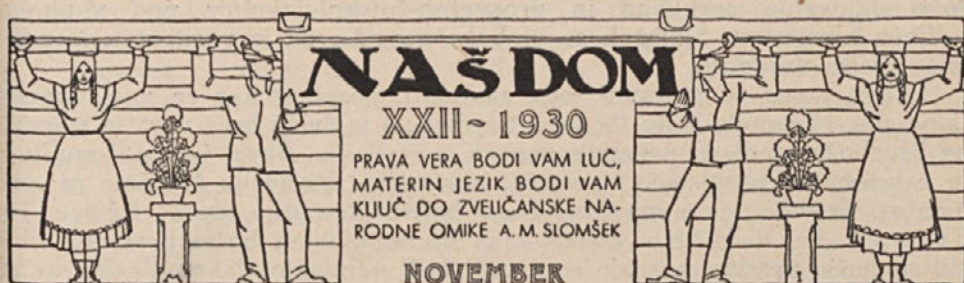
Da ne izgubimo stikov s svetovnim slovstvom, bomo začeli na novo izdajati nekdanjo »Leposlovno knjižnico«, ki je imela pred vojno tolik uspeh, da so danes knjige te zbirke popolnoma razprodane.

LEPOSLOVNA KNJIŽNICA

začne izhajati decembra t. l. in bo v prvem letniku obsegala sledeča dela: Felix Timmermans: **Župnik cvetočega vinograda.** — François Mauriac: **Kar je izgubljeno.** — Johan Bojer: **Izseljenci.** — Peter Lippert: **Od duše do duše.** — André Gide: **Tesna vrata.** — Vaclav Berent: **Živo kamenje.**

Ljudska knjižnica,

ki obstoja že dolgo vrsto let ter nudi čitateljem dobro in kratkočasno čtivo, bo od decembra dalje izhajala prav tako redno ter bo objavila vsako leto šest knjig lažje, a vendar visoko nad povprečnostjo stoječe vsebine.

Veličastni fantovski tabori so za nami; mladina pa ne sme mirovati. Starcem, ki so se v trpkosti in teži življenja izgarali, gre zaslužen počitek in odmor; ni tega treba mladini. Delo in borba sta njena zadeva. Zato: preko zimske dobe na delo! To je čas prosvetne setve. V prosvetnih ter izobraževalnih društvih se zbirajte ter v njih okrilju fantovske, pevske, tamburaške, oderske in druge krožke snujete. Prosvetno gibanje širom naše slovenske domovine je treba razširiti in poglobiti; kmetska mladina mora postati nositeljica tega prosvetnega pokreta, zakaj neutešna je njena želja po izobrazbi ter izpopolnitvi in sveže ter neizčrpne so njene sile. Zbirajte se in kujte na našem prosvetnem programu. Doba setve je tu; desetletjem je namenjena te setve žetev. Da bo bogato uspela, to je skrb mladine.

Fantje Slomškovega kova.

(Govor dr. J. J. na velikonedeljskem fantovskem taboru.)

Ko se je mudil Slomšek v Solčavi, krasnem gorskem kraju lavantinske vladikovine, je spesnil ob pogledu na sinje gorske velikane in penečo se srebrno-trako Savinjo, brhko hčerko planin, prelepo pesem »Slovo savinjskim planinam«. V njo je izlil vso svojo dušo in ustvaril pesnitev, ki v zanosni besedi izraža vse prosvetne vzore naše slovenske mladine. Kvišku kipeči gorski velikani naj bodo znak verskega hotenja našega ljudstva, deroča Drava, Sava in Savinja naj značijo našo delavnost, nepremakljivost gorskih orjakov pomeni slovensko stanovitnost v načelih in poštenju. Tako je v pesmi vsa Slomškova oporoka slovenski mladini in posebno fantom.

I. Prva je vera.

V nebesa kažejo mogočni velikani,
v nebesa vzdigajo mi srce in oko!
Slovcem luč naj sveta vera bo!

Da, vera je naša življenska luč. Ni nekaj vsiljenega, nepotrebne! Brez nje moramo umreti, kakor umirata polje in vinograd brez solnca. Zato prosi Slomšek iz globin svojega srca vere za svoje ljudstvo. Vse nje-

govo delovanje cerkveno in prosvetno-šolsko izvršuje pod vidikom božjega kraljestva. Slomšek se globoko zaveda, da je vera prva in naj-imenitnejša vrednota.

Tudi danes se moramo tega zavedati, posebno ker se udelejujejo tajne sile, ki izpodmikajo tla veri. Saj hočejo v Rusiji brez vere in solnca, na brezbožni podlagi, ustvariti državo in življenje. Boga, Cerkev, molitve in zakramente proglašajo za vraže, krščansko družinsko življenje za neumnost. Seveda to ni mogoče! Sami boljševiki čutijo, da so temelje države in družbe omajali, ko so omajali božje pravice. Zrušili so božjo pravdo, a z njo so zrušili tudi nekdanjo slavno Rusijo, ki je bila dika in ponos Evrope in evropske prosvete, prva po svoji moči, blagostanju in umetnosti. Danes ta slavna Rusija gineva ob svojem obilnem naravnem bogastvu. Boljševiki so hoteli rešiti Rusijo pred krščanskim zatajevanjem, a naložili so ji mnogo hujše mučenje in brezboštva. Mož mora biti zvest ženi, žena možu, otroci se pokoriti staršem; to niso samo krščanski nauki, ampak tudi zahteve človeške pameti in narave. Zato ruši tudi pravice pameti, kdor ruši pravice božje. Mladina, Slomšek te uči, drži pravice božje, s tem boš držala tudi svoje pravice!

II. Na veri je zidal Slomšek prosveto. V isti pesmi pravi:

Le bistrimo glave, ne dremajmo zaspani,
drugim rodom prodani!

Slomšek je vse svoje življenje posvetil omiki. Vedel je, da Slovenec more napredovati, če gre s časom naprej. Vso izobrazbo pa je črpal iz narodnega vira, iz slovenske domačnosti.

To je tudi načrt slovenske mladine. Dolgo že Slovenci znamo, da je podlaga napredka izobrazba, krasno cvetijo naša društva, knjige, a nekaj ne smemo pozabiti. Slomšek poudarja, da mora vsaka izobrazba temeljiti v narodu. Nihče ni tako šibal nemčurstva kakor Slomšek! Ni sovražil nemškega jezika. Bičal je nemčurstvo, ker je v njem skrit strup, ki ne izkvarja samo narodne zavesti, ampak vso človekovo dušo. Nemčur zavrže svojo poštenost, ker je nezvest narodu, s tem zastrupi vso svojo dušo in postane polovičar v življenju.

Danes ni nevarnosti, da bi zapadli nemčurstvu. Strupu nemčurstva pa je istovetno oboževanje tujstva. V Slomškovem času so se naše vasi marsikje ponemčurjevale, danes pa se vsepreveč pomeščanjajo in zamujejo svojega pristnega kmečkega duha. Ko bi Slomšek danes nastopil, bi nam z mogočnim glasom zaklical: ohranite pristnost slovenstva.

To je tudi mladinski naš vzor! Nočemo učiti sovraštva proti mestu ali mestnim iznajdbam, poslužiti se jih mora tudi naš kmet, ali nočemo pa izprijenih mestnih šeg in navad na deželo! Dežela naj ohrani svojo staro, zdravo kmečko lice. Kako krasna je bila nekdanj kmečka vas, ko so ob nedeljah nastopali kmečki možaki, žene, mladenke in fantje! Težke srebrne verižice, pisani jopiči, bogato vezana krila, ne po mestnem, ampak pristno kmečkem kroju! Meščan se je divil kmetu v njegovi bogati preprostosti. Kako široko in udobno so se košatile kmečke hiše! Danes pa izgublja kmet svojo samoniklost, »meščani« se v šegah, stavbah in

noši. Ali ni škoda! Koliko narodnega bogastva bo umrlo, ko bomo vse domače slekli in se pomeščanili ko kmečki purgerji!

Kmečka pristnost trpi, trpi tudi k m e č k o o b č e s t v o. Slomšek prelepo piše o kmečki družini, o dobrih sosedih. Šiba sovraštvu, neslogu. Danes pa so vasi marsikje razklane in medseboj v sovraštvu, divjo pesem pojeta kol in nož. Zato treba poživiti staro občestvo, zopet skupaj delati, postavljati mlaje, ljubiti sosede in se spoštovati med seboj.

Kakor izumira občestvo, izumira tudi marsikje pravo veselje. Lepše in globlje ni nikdo opeval veselja nego Slomšek. Kdo ne pozna otroško-nežne pesmicе »Veselja dom«. Ne da se veselje naročiti za denar v gostilni, porajati se mora v globinah srca. Veselje ima mati, ko ob zibelki zapoje otroku, vesel je fant, ko zadovoljno zavriska na vasi, vesela je dobra družina ob praznikih in godovih. Te vire moramo zopet otvoriti. Ne pijana družba, naročena harmonika in omamljiv liter, ampak veselje Slomškove »srčne ledince« moramo zopet vzbuditi in zaživele bodo zopet naše vasi, vzplapolali veselo mlaji in prepevala naša mladina.

III. Pristnost in domačnost kmečkega občestva pa mora temeljiti na v z t r a j n e m d e l u za napredek slovenskega kmečkega stanu. To je tretja točka Slomškovega prosvetnega načrta.

Deroča Drava, svetla Sava in Savinja,
mogočne vode in slovenske sestre tri,
po stezi svoji vsaka neprenehoma hiti
in te uči, slovenska rodovina,
kako se zadobi modrina.

Kmetijstvo in kmečno rokodelstvo je zlata ruda, vinogradi so zakladi. A samo težke potne kapljice rodijo žlahtno vinsko grozdje, »grozdje se solzi, preden vince rodi«! Mladina naša se naj zaveda, da kralj Matjaževo kraljestvo ne bo prišlo samo od sebe. Treba prevdarno (racijonalno) gospodariti, naporno delati od zore do mraka, snovati zadruge, pohajati na poučne tečaje, brati knjige. Tako nas je učil Krek, govori sami nas ne bodo rešili.

IV. Vera, prosveta in delo pa morajo služiti enemu najvišjemu cilju: pravici in resnici. V isti pesmi pravi Slomšek:

Orjaške glave starodavne, le trdno stojte!
Za pravico in resnico trdno stati
hoč' mo tudi mi, da bode Slava naša mati!

Za pravico »pravde« so šli nekdam v boj naši kmečki predniki in za njo kri prelivali, danes so na Finskem kmetje z vozovi in avtobusi šli nad glavno mesto ter razgnali komuniste, ki so jih hoteli oropati kmečkih domov. Taka hoče biti tudi slovenska mladina. Slovenci smo miroljubni. Če pa pravica trpi, ne bomo mirno gledali. Tu molčati, se pravi biti mehkužnej in šleva. Zato ne bomo molčali, če se bo Božu, narodu ali komurkoli krivica godila. Zvesti hočemo biti jugoslovanski domovini, kralju in narodu, ali vse po pravici in resnici. Breznačelne zvestobe klana in zdrava slovenska mladina naj ne pozna. Zato je končni cilj Slomškove mladine, da ščiti viteško resnico in pravico, ki naj zmagata v naši jugoslovanski domovini in po vsem svetu.

Tako je fantovsko viteštvo, požrtvovalno in do skrajnosti načelno zadnji vrh teženj slovenskih fantov. Fantje, vitezi, dobri, a ne mehki, to so fantje Slomškovega kova. Taki fantje hočemo biti!

Zbirajte pri vsaki priliki za tiskovni sklad »Našega doma«.

Sredi življenja viharjev.

(Povest iz tirolskih gora; po A. Pichlerju prevel fant od Soče.)

Tedajci so se nenadoma odprla vrata; v sobo je stopila Korenčeva vdova ter zijala od začudenja: poleg očeta Teodorja je presenečen stal Pokljukarjev Janez. Čim ga je spoznala, je zagnala velikanski krik: »Zdaj ga pa imamo; krasti je hotel. Držite ga dobro, prečastiti. Jaz grem po hlapce, da ga zvezanega povedejo pred sodišče.«

»Pst,« je menil podvislični oče; »pustite hlapce naj spijo, sicer bodo slišali stvari, ki so samo za naš posluš. Pojdite rajši po svojo hčerko.«

Korenčanova je ubogala in storila. Čim je Fanica stopila v sobo, je takoj premotrila položaj in prebledela. Poleg menihove postelje je stal Janez s precej tužnim grešnikovim obrazom. Tudi Korenčanovi se je iz nenada zasvetilo v glavi. Tedaj je pričel oče Teodor svojo pridigo: »Ni zadosti, da si se pregrešila s svojo nekrščansko mržnjo proti zapovedi ljubezni do bližnjega; še lastnemu otroku daješ slab zgled! Ti nosiš krivdo, da si je izbral pot skozi okno, ker si jima zaprla pot v cerkev; ti odgovarjaš za vse, kar se je zgodilo in kar se še bo zgodilo. Morda bodo v nekaj mesecih vrabci na strehi čivkali o sramoti tvoje hiše . . .«

»Za božjo voljo,« ga je prekinila Korenčanova z dvignjenimi rokami; »ne pravite nikomur ničesar, na vse bom pristala, samo ko bi oni drugi tam . . .«

»Ni več potrebno,« je posegel vmes Janez; »pred tremi tedni sem postal polnoleten. Ne potrebujem nobenege privoljenja več; mati se bo najbrže udala.«

»Tako bi bila zadeva rešena,« je menil oče Teodor; »vse ostalo bom z vama opravil pri spovedi. Lahko noč.« Oče Teodor je izginil v noč; Janez jo je ubral za njim. — Danes sta Fanica in Janez že dolgo poročena. Radujeta se, obdana in ljubljena od kopice zdravih in pridnih otrok.

Tako je oče Teodor vsepovsod in skozi desetletja sejal seme ljubezni, prijateljstva in odpuščanja. Kamorkoli je prišel, so ga ljudje sprejeli z odprtimi rokami in globokim spoštovanjem, zakaj oče Teodor je bil v vsem svojem bistvu svetnik.

Zgodilo se je neke spomladi, ki je bila ena najlepših in najmičnejših v tirolskih gorah, da sem potrkal na samostanska vrata.

»Ali je oče Teodor doma?«

»Te ga pa morate iskati zunaj na vrtu pod smrekami; tam je pokopan.« Cela vrsta grobov ob steni; na enem je bilo še sveže cvetje s skromnim križem iz lesa. S seboj sem imel šopek vijolic; potresel sem jih na grob ter zapustil vrt. Težko mi je bilo pri srcu in v duši . . .

(Konec.)

Kako si jaz mislim dekliški sestanek.

M. Štupca.

P r e d s e d n i c a : Te-le znamenitosti si hočemo posebno zapomniti: 1. Bog je čudovito združil vse Slovence v našem zlatomašniku. Rojeni so bili škof Karlin na Kranjskem in tam delovali prvo dobo svojega življenja. Potem jih je božja volja poklicala v Trst. Ako bi se ne bili v mladih letih naučili italijanskega in hrvaškega jezika, ako bi ne obvladali nemščine prav tako kakor materni jezik, bi pač ne mogli prevzeti take škofije, kjer je ljudstvo in duhovščina štirih narodnosti. Kako veseli so bili primorski in goriški in tržaški Slovenci, da je njihov škof Slovenec. Strašna svetovna vojna je bila vzrok, da so se morali škof Andrej umakniti krivičnim Italijanom in tako deliti usodo tisočev svojih ovčic — beguncev in pregnancev. Ne iz strahu pred smrtjo, ampak v pokorščini do sv. Očeta, ki se je bal za dragoceno življenje škofa Andreja, so zapustili Trst in ljubljeno Jadransko morje. V stiski imeti prijatelja je velika sreča; tudi škof Andrej so ga imeli v škofu Jegliču, ki je vedel, kakšno trpljenje je delavnemu človeku biti brez dela. Povabil je svojega blagega pregnanca v škofove zavode, kjer se je med ljubo mladino srečno čutilo ranjeno in izmučeno srce blagega vladike. Tako je okusil škof Andrej tudi delež apostola ljubljenca, ki je bil preganjan na samotni otok Patmos. — Na našem škofu Andreju so se pa tudi vresničile besede sv. pisma: »Blagor tebi, zvesti služabnik, ker si bil v malem zvest, si bil črez veliko postavljen.« Črez štiri leta je papež imenoval novega škofa lavantinske škofije dr. Andreja Karlina. Z bogatimi izkušnjami kot tretji naslednik božjega služabnika Slomškega je bil poklican, da združi pod svojo pastirsko palico tudi 13 župnij koroških Slovencev (žal, ne vseh) in dve dekaniji prekmurskih Slovencev, ki od časov sv. Cirila in Metoda sem niso imeli slovenskega škofa; tudi nekaj sekovskih župnij (ki jih je s solzami moral pustiti Slomšek nemški graški ali sekovski škofiji) je prišlo k vladikovini lavantinski. Krona vsemu pa je bila važna odločitev sv. Očeta, da je s 1. majem 1924 bila naša lavantinska škofija izločena iz solnograške nemške nadškofije ter podrejena neposredno sv. stolici. Kdor pozna zgodovino začeni od tistih dni, ko so svetega Metoda zaprli v solnograške ječe, pa do zadnje vojne dobe, tisti ve dostojno ceniti milost, ki nam je gotovo po Slomškovi priprošnji podeljena. Zato pač ni čuda, da so škof Andrej velik častilec Slomškov ter so ukrenili prve korake v Rimu, da se začne svetniški proces za nesmrtnim škofom Antonom Martinom. Pred dvemi leti smo združeni z visokim jubilarantom obhajali 700 letnico naše škofije. Naša dekleta so bila povsod v prvih vrstah, kadar je bilo treba skazati škofu Andreju vdanost, spoštovanje in čast. To škof tudi vedó. Enkrat so mi rekli: »Za svojega škofa bi pa vse storila naša dekleta; pridna so naša dekleta, pridna!« — Oj, kako mi je igralo srce pri teh besedah, ljuba dekleta. Ostanimo pridna, storimo kar moremo za našega škofa. Največje veselje jim pripravimo, ako za njih molimo; še eno, ako smo res pridna, modra, skrbna dekleta, ki se z vso resnobo pripravljamo za svoj bodoči poklic, da bomo enkrat vrle, pridne, bogoljubne gospodinjice in matere. Pa še tretji dar moramo pokloniti škofu; kaj mislite?

C i l k a : Darovati nekaj za malo semenišče.

Jožica: Jaz sem hodila s polo pobirat, pa sem veliko nabrala.

Trezika: Tudi jaz sem dobila od g. dekana to nalogo, pa sem dobila pri vsaki hiši.

Organistova Tilka: Čujte dekleta, letos 15. novembra bodo obhajali škof 73. rojstni dan. Predlagam, da bomo zložile me dekleta same svoj darček za semenišče; kaj pravite?

Predsednica: Kdor prime otroka za roko, prime mater za srce; kdor pa prime za semenišče, tisti prime škofa za srce. Veste kaj, vsaka en dinar, pa le med dekleti nabirajte, pa prosite vsako le za en dinar; zbirko prinesite do prihodnjega sestanka, potem pošljemo vse predsednici osrednjega vodstva v Maribor, ona pa bo vse izročila dne 15. novembra ali pa na predvečer godu škofu kot »Dar Dekliške Zveze« zlatomašniku. Ali ste zadovoljne?

Vse povprek: Smo. — Bomo. — En dinar, en sam dinarček pa lahko vsaka da. — Pa če si eno nedeljo ne kupim žemlje. — Pa ko bom šla maline zbirat, si bom zaslužila. — Jaz pa pojdem na Pohorje prusnice zbirat, pa bom zaslužila.

Predsednica: Že dobro. Pomnite! Nikomur biti nadležne; glavna stvar je veliko število darovalcev. Kakor več tisoč čebelic nabere stotine kapljic meda, tako boste tudi ve pridne čebelice gotovo nabrale lepo število dinarčkov, ako boste prosile vsako dekle le po en dinar.

Pozno je, dolgo smo se zamudile. Ostale točke, ki jih imate na listkih zapisane, bomo rešile prihodnjič. Le pridite v velikem številu, pa še malo pretuhtajte, o čem govorimo prihodnjič. Bog daj veselo svidenje!

Beseda o zvočnem filmu.

(Ob 25. prosvetnem filmu mariborske Prosvetne zveze govoril Jože Stabej.)

Misel, dati nemi leteči sliki govor in zvok, je skoro tako stara kakor kinematografija. Že v začetku 20. stoletja so se predvajale »govoreče fotografije«, na kar je zunanje nastal presledek preko 20 let. Na tihem pa se je delalo v tej dobi na izumu zvočnega filma neumorno naprej in prvenstvo pri tem imajo nedvomno Nemci. Krajevno in časovno izhodišče zvočnega filma v sedanji obliki pa je Amerika, kjer se je pojavil nenadoma kot novi izum človeštva. Bilo je to leta 1927. in 1928., dočim je leta 1929. prodrl zvočni film zmagonosno povsod, zlasti pa v Ameriki in v Evropi. Ožjo zgodovino zvočnega filma delimo torej v štiri razdobja s pričetkom leta 1895., ko je bila v prvem kinu sveta v Parizu meseca decembra prva svetovna javna kinematografska predstava.

Samo kratkega razdobja 35 let je bilo treba, da je postal iz prvih primitivnih poizkusov premikajoče se slike današnji zvočni film, ki mu bo v prav kratkem času še sledila premikajoča se plastična slika in slika v naravnih barvah.

In naše stališče do mehanizacije glasu in glasbenega zvoka? Protivnik ali prijatelj, oba morata priznati, da je zvočni film ponovna zmagá človeškega duha nad mrtvo snovjo, ki si jo je uslužbil človek v svoj na-

predek in svoje dobro, neredkokrat pa, žal, tudi v svoje poniževanje in propadanje.

Tu ni časa in ne prilike za to, da bi razmotrivali o vseh prednostih in nevarnostih zvočnega filma, o njegovem razmerju do gledališke in glasbene umetnosti itd. Strmeti le moramo nad tem, kaj vse je dano človeku z zvočnim filmom, kar tiče omiko in prosveto, znanost, poznavanje narodov med seboj in tako naprej. Pri tem nam pa mora biti le težko, da se nam Slovencem radi naših ubožnih razmer še delgo — ali sploh dekaj — ne bo mogoče posluževati tega modernega sredstva tako kakor bi sicer radi in kakor smo tega potrebni. Če že to ni mogoče, pa da dobi vsaj naša država čimprej svoj narodni zvočni film!

Raztolmačiti sedaj tehnično plat zvočnega filma, bi bilo preobširno. V obče razumevanje se mora poudariti, da se proizvajajo zvočni filmi po dveh načinih, t. j. po sistemu i g l a s t e g a zvoka in po sistemu s v e t l o b n e g a zvoka. Sistem iglastega zvoka, ki ga pa nikakor niti zdaleka ni mogoče primerjati z gramofonskimi ploščami, je bil pri zvočnem filmu prvi. Dočim sta pri iglastem zvočnem filmu slika in zvok ločena in ju vidočasno šele predvaja pripravljena, sta pri zvočnem filmu s svetlobnim zvokom slika in zvok fotografirana na enem traku. Dejanski pa pri snemanju zvočnih filmov med obema sistemoma ni velikih bistvenih razlik in danes se vsi večji zvočni filmi snemajo hkrati po obeh sistemih in tudi vsi boljši predvajačni aparati so sestavljeni za predvajanje zvočnih filmov obeh sistemov, tako tudi v obeh mariborskih kinih aparati ameriškega patenta »Pacenta«. Ne bojimo pa se priznati, da so pri res dovršeni izdelavi popolnejši zvočni filmi s svetlobnim zvokom, zlasti najnovejši, ker je naravno, da vsak razvoj prinaša izpopolnjevanje in napredek. Ni čuda torej, da je za predvajanje zvočnih filmov, ki je po izjavah strokovnjakov tehnično veliko važnejše in bolj zamotano ko njih snemanje, treba najfinejših in najpopolnejših priprav in da dosega cena za tak aparat v naši valuti nič veliko manj ko milijon dinarjev.

Končno nekaj besed, ki bi jih moral uvodoma omeniti. Prvi zvočni film v Mariboru je bil jubilejni 25. prosvetni film mariborske Prosvetne zveze. Pri naših ozkoobzornih razmerah je to dejanje, ki zahteva in zasluži svoj izrecen poudarek in ki pove predvsem to, da filmska umetnost že zdavna ni več zadeva za zabavo mestnega prebivalstva v temnih lokalih, kamor kulturni in izobraženi človek ne pomoli niti svojega čevlja, marveč da je film posebna panoga umetnosti in svetovna velesila, ki je nepremagljiva in je vsako zaletavanje v njo vrtnanje zidu z glavo. **Uravnanje filma med nami v smeri prave prosvete, srčne izobrazbe, poštenega razvedrila, samo to hoče Prosvetna zveza s svojimi filmi.**

Fantje in dekleta! Naročajte posamezne zvezke Prosvetne knjižnice; doslej so izšli sledeči zvezki in sicer: dr. J. Hohnjec, Sodobne naloge ljudske prosvete; dr. J. Savinjski, Koroški Slovenci ter dr. Fr. Sušnik, Jugoslovska književnost. Cena prvim dvem zvezkom po 1 dinar izvod, »Jugoslovske književnosti« (3. in 4. zvezek) pa 3 dinarje; dočim stane pet izvodov slednje samo 10 dinarjev. Agitirajte za Prosvetno knjižnico; naročila sprejema Prosvetna zveza v Mariboru, Aleksandrova cesta 6. Vsak zvezek vsebuje tudi vprašanja za prosvetne tekme.

Za hrepenenjem po materi.

Drama iz svetovne vojne. Po pripovedovanju Lad. Sokliča, vojnega kurata,
spisal Frant. Šupka. Poslovenil Jan. Oblak.

Tretji prizor.

Jetničar narednik Vogel.

Vogel (odpre celico, salutira in govori): Gospod vojni kurat, gospod polkovnik Goldstein želi, da mu nemudoma javite, da li ste obsojenca Landiča že pripravili na smrt in če že imate govor pripravljen.

Janko (prestrašeno in bolestno zakriči): Ježeš Kristus! Pa me vendar ne mislite umoriti! (Pade na kolena.) O, usmilite se, usmilite se me!

Soklič (naredniku): Poberite se, sirovina! (Odpre celico, sune narednika, ki pade na eno koleno).

Vogel (vstaja s tal in grozi): Čakaj, ti črni far, jaz ti bom že zakuril.

Janko (se plazi po kolenih in objema duhovnikove noge): Usmilite se, častiti gospod, usmilite se! (Plaka.)

Soklič (z njim plaka): Janko, dobri Janko, ne zdihuj, ne jadikuj, saj te ljubi Bog vzame k sebi.

Janko: Ne, ne, jaz nočem umreti, jaz hočem k materi!

Soklič: Videla se bodeta, Janko, snidla se bota skupaj. In dobro vama bode, obema. Tudi jaz bom prišel za vama, saj umreti moramo vsi. (Objame Janka in oba plakata.) Pomisli, Janko, da tu na svetu nimamo nič dobrega, da je svet sama lokavost, kovarstvo in krivičnost.

Janko: Moliva, častiti gospod!

Soklič: Da, molila bodeva (oba poklekmeta in molita Oče naš in Češčeno Marijo).

Janko (Poje ali govori po molitvi pesem. Soklič med tem stoji ob strani in plaka):

Z Bogom, mati moja draga!
Blagoslov mi svoj daj,
Ker sem srce tvoje ranil,
Za sina me vedno imej.

(Janko plaka in potem govori dalje): In to je moja poslednja pesem tebi, predraga mati. Častitljivi gospod, ko se vrnete po vojski zopet na Slovensko, stopite, prosim vas, k moji dragi materi. Izročite ji moj zadnji pozdrav, moj poslednji z Bogom, povejte ji, da sem moral umreti po nedolžnem, da jo prosim za odpuščanje, ker sem ji zadal tako bridko rano v njeno zlato materinsko srce, in da se ji za vse prisrčno zahvaljujem.

Soklič: Janko, vse, vse ji povem.

Janko: In povejte ji, da sem v mislih na njo izdihnil svojo dušo. (Plaka.)

Četrty prizor.

Poročnik Schünzel in dva vojaka.

Schünzel (vstopi in z njim dva vojaka z nasajenimi bajoneti, izkaže čast in govori): Gospod vojni kurat, gospod polkovnik Goldstein vam daje vedeti, da je čas potekel in zahteva, da glasom danega povelja

spremljate obsojenca na kraj morišča in tam govorite. Imam povelje obsojenca vkleniti v železje.

Soklič: Samo tri minute nama še dovolite, gospod poročnik, prosim vas.

Schünzel: Prosim (odstopi na stran).

Soklič: Z Bogom, moj dragi Janko! Vršim le svojo dolžnost, ko v duhu nadomestujem tvojo mater in te blagoslavljam. Daj ti moč, ti dobri mladenič, in blagoslovi te Bog Oče, Bog Sin in Bog Sveti Duh. (Naredi nad njim trikrat z roko znamenje križa.)

Janko (pada v nezavest, omedleva).

Soklič (ga zadrži, da ne bi padel): Janko, zavedi se, umiri se, obrni misel k Bogu, ne boj se in bodi srčen in pogumen. Razumeš, Janko, junaški moraš biti, odločen, pokazati moraš polkovniku Goldsteinu, da se ne strašiš smrti. Janko, ali me razumeš dobro?

Janko (z veliko težavo odgovori): Razumem!

Soklič: Imaš, Janko, še kako željo?

Janko: Nimam, gospod! Samo na mater ne pozabite in molite za me.

Soklič: Bodi brez skrbi!

Janko: Zahvalim se vam, častiti gospod, za vse, kar ste zame storili. Ljubi Bog vam vse poplačaj in povrni!

Soklič: Pogumno, Janko, srčno morava nastopiti! Bog bodi z nama!

Schünzel: Gospod kurat, opozarjam, da moram obsojenca vkleniti v verige.

Soklič: Pustite to, gospod poročnik. Obsojenec je Jugoslovan in Jugoslovan se smrti ne boji. Jamčim zanj s svojim življenjem.

Schünzel: Gospod kurat, to mi je bilo strogo zaukazano.

Soklič: Sklicujte se na me, gospod poročnik. Kot duhovnik, ki obsojenca spremlja, imam za to svoje ravnanje zakonito pravico.

Schünzel: Potem se podvržem. Nastopite! (Vojaki hočejo obkoliti Janka.)

Soklič (poveljuje): Nazaj! Obsojenec pojde z menoj. (Vojni kurat zaznamuje Janka s križem, ga prime za roko in junaško — pogumno — nastopita pot.)

Jože Petrun:

Ali bomo pozimi vedno za pečjo sedeli . . . ?

Razkošno razsipava bogata jesen svoje stotere darove med svoje pridne obdelovalce grude. Mnogo dela stane kmeta v jeseni, da vse pospravi pod streho, da vse uredi za daljši počitek, ki se šele začenja zanj tedaj, ko so njive in travniki pokriti z debelo plastjo snega.

Fantje, se še spominjate, Vaše šolarske in otroške dobe, ali se še spominjate, kako je bilo veselo tam na klancu, ko je vsak v velikem zimskem navdušenju drčal po strmem bregu . . . ?

Ne trgate več hlač po šolskih klopeh in s šolarsko dobo je za vedno zamrlo tudi zimsko veselje — zimski sport.

Razumem Vas, pri Vas bi se še mogoče smejali, če bi se Vi kmetijski fantje spravili ob nedeljah, ali ob prekrasnih, dolgih zimskih nočeh na smučī ali sani, pa bi oživljali lepe spomine preteklosti . . .

Fantje, ni tako, kakor nekateri sodijo, da so smučī — zimski sport le za meščana. Koliko naših slovenskih šolarjev, po visokih, hribovitih krajih, brez nadaljnega steše smučī, da z lahkoto ob času visokega snega tudi obiskuje šolo.

Kako lepo je videti pohorske otroke, ki z deskami pridrčijo v šolo. Pa med opoldanskim odmorom!

Še tisti borni kmetijski kruhek pozabi použiti, ker ga preveč mika na bližnji klanec, da čim večkrat zdrči po bregu.

Poizkusimo letošnjo zimo zopet zbuditi tisto staro veselje do zimskega sporta iz otroških dni; zakaj v zimskem času imamo mnogo časa. Kdo bo pa vedno dremal za gorko pečjo . . . ?

Zimski sport je tudi z zdravnih ozirov zelo priporočljiv. Krepi nam telesno moč in srce; pa pomislite na tisti sveži zimski zrak, ki človeka kar vidno pomlaja in mu osveži pljuča, kakor olje rano.

Kako si zamišljam organizacijo zimskošportnih krožkov?

1. Fantovski krožki bi se morali začeti kar sedaj že zanimati za smučanje, in sicer na ta način, da bi si premožnejši kupili smučī; tisti pa, ki ne zmorejo 200—400 Din, bi si lahko sami doma napravili smučī.

2. Kako si sami ustvarimo smučī, o tem bom govoril prihodnjīč. Zanimati si naj omisli vsak, kdor ima zanimanje za smuko, suhega cepanega lesa (brez grč), ki naj bo tako dolg, kakor si ti, če še iztegneš roke, pa še kak cm več. (Les naj bo 10—12 cm širok ter 4—6 cm debel.)

3. Če hočemo dobro organizirati zimski sport na kmetih, bomo morali prirejati smučarske tečaje. Kajti, če že propagiramo (za) zimski sport, ga moramo tudi pravilno učiti in širiti.

4. Zimski sport, smučanje — sankanje, je zelo pripravno za tekmovanje. Zimskošportno tekmovanje je zelo lahko izvedljivo, če je količkej ugodna zima, razven teža pa je zelo prikupljivo.

5. Vodstvo fantovskih krožkov Prosvetne zveze bo v letošnji zimi prvič poizkusilo organizirati zimskošportne tekme ter bo v ta namen razpisalo za tekmovalce-prvence lepe nagrade (kakor novo srebrno uro in drugo).

6. Ker je zimskošportni odsek za naše kraje nekaj popolnoma novega, zato bi Vas prosil, da mi priskočite z nasveti na pomoč in da širite med fanti ta naš novi zimski program. (Čitaj članek in daj drugim!)

Vsak dopis, ki ga pošljete preko uredništva »Našega doma« piscu tega članka, ga bo razveselil in bo veliko pripomogel k novi fantovski zimskošportni organizaciji.

Naj ne bo kmetske družine, kjer bi ne imeli naročenega »Našega doma«.

Z novim letom prične izhajati v »Našem domu« izvirna povest iz našega slovenskega življenja.

Za sklad N. D. je daroval J. Jemec 100 Dinarjev; neimenovani 80 dinarjev. Živeli posnemovalci in posnemovalke! Pri prvi priliki se spomnite svojega glasila in darujte ter zbirajte za sklad N. D.

Gojenci kmet. nad. šole pri Sv. Andražu v Slov. gor.

Urejuje M. Štupca, preds. osredn. vodstva
D. Z.

A.

II. Šentpeterske šol. sestre.

Kakor vzame vrtnar iz enega in istega drevesa po več plemenitih očes ter jih cepi na divjake, da dobi dve, tri ali več dreves z najlepšim sadjem, tako je božja roka poslala prvo plemenito mladiko iz Algersdorfa pri Gradcu v Maribor, drugo pa k Sv. Petru niže Maribora. Tam je živel Slomšekov učenec, goreč dušni pastir Marko Glazer. Da bi šentpeterska dekleta imela zglede lepega deviškega življenja, je zaprosil iz Algersdorfa pobožni župnik nekaj šolskih sester, ki so otvorile deklisKO šolo pri Sv. Petru. Kar je lepega in blažega so učile te učiteljice ne-le domačinke ampak tudi deklice, ki so jim bile dane v

odgojo in varstvo internata. Zavod je ostal vedno majhen. Ko so se v Mariboru šolske sestre ločile od svoje nemške matrne hiše, so ostale šentpeterske združene z Algersdorfsko in tako je ostalo do danes. Šentpeterske šolske sestre so zdaj v Jugoslaviji ustanovile svojo lastno materno hišo v Slovenski Bistrici, kamor jih je poklical goreči dekan Jožef Cerjak, da se tu ustanovi sirotišnica Srca Jezusovega za dečke. Te šolske sestre so tudi prevzele en mladinski zavod v Prekmurju, potem pa postrežbo bolnikov na Golniku na Kranjskem, kjer se zdravijo taki, kateri so bolni na pljučih. Šola, pouk in vzgoja sirot, postrežba bolnikov, to so opravila teh ponižnih redovnic, ki so sicer malo znane, a povsod priljubljene, kjer delujejo. Za sprejem k tem sestram se je treba oglasiti v Slovenski Bistrici pri častiti materi.

III. Križarke.

Še malo znane so pri nas sestre križarke, prej imenovane »sestre nemškega viteškega reda«. Koncem preteklega sto-

letja je kupil nemški viteški red ali red križarjev malo posestvo v Ormožu ter tam ustanovil bolnico, ki je na najboljšem glasu. Križarji ali duhovniki nemškega viteškega reda oskrbujejo več župnij v ormoškem okraju: Ormož, Veliko Nedeljo, Središče in Sv. Miklavž. Prej so bili križarji pod vodstvom velikega kontura na Dunaju. Odkar imamo Jugoslavijo imajo naši križarji svoje osrednje vodstvo v Ljubljani pri križankah. Pod istim vodstvom so tudi zdaj križarke-Slovenke, ki se posvetijo predvsem postrežbi bolnikov, sirot in hiralcov. Na Ptujskem polju je grad Muretinci, ki je last križarjev. Krog 50 starčkov in stark ima tukaj svoj mirni dom, postrežbo in oskrbo do smrti. Sestre križarke jih prav ljubeznivo oskrbujejo. Dekleta nedolžnega srca, pridnih rok, trdne volje, ki ljubijo tiho samozatajevanje, so poklicana k tem redovnicam. Prijave sprejema gospa prednica v bolnici Ormož ob Dravi.

B.

Iz moje pošne torbice.

Ivanka iz Pohorja: Iz tvojih pomislov spoznam, da nimaš pravega samostanskega poklica. Bog je gotovo zadovoljen s Tvojo željo po samostanu, a ostati boš morala doma, materi v pomoč in tolažbo. V mladih letih ima skoraj vsako pobožno dekle, vsak pobožen fant željo po samostanu, a to še ni pravi poklic. — Ali si kdaj opazovala iglo magnetnice, kako nemirna je, dokler ni v pravi smeri ter kaže točno: sever — jug? Ali si slišala od pticah selilkah, ki so zaprte v gajbici? Kadar pride čas, da se selijo ptičice na jug, tedaj tudi zaprti slavčki in penice in črnoglavke nimajo miru. Vso noč frfotajo in hočejo odleteti, če tudi so že več let zimski čas srečno preživeli v topli sobi. Skrivnostno hrepenenje jih vleče, jih kliče v tople kraje; zato morajo imeti gajbice streho iz mehke tkanice; ob žičnati strehi bi se te ptičice ranile na glavici, bi se ubile, tako silijo na jug. Glej, podobno je s srcem, z dušo, ki jo kliče Bog v samostan. Ne najde miru, ne najde prave sreče, dokler ni v samostanskem zatišju, v toplem ozračju božje ljubezni, kamor nimajo dostopa burje in viharji življenja in vnanjega sveta. Če pa jih starši silijo, da ostanejo doma, hodijo kakor ptičice z ranjeno glavico ter slednjič umrejo, ali pa zabredejo na stranpota, kar je pač najžalostnejše.

Frančka iz Gornje Radgone. Ti bi se rada rešila trpljenja — mi pišeš, in rada

bi si malo polajšala svoj križ — tako pristaviš. Ljuba moja, drugo bo že mogoče, prvo pa nikoli. Trpljenju ne moremo uiti; kdo je brez trpljenja? Morebiti otroci, brezskrbna mladina, ki ima skrbne starše; a čas trpljenja pride prej ali slej do vsacega. Slomšek tolikokrat naglašja: »Blagor človeku, ki je v a j e n t e ž k e m u j a r m u i z z a m l a d i h d n i.« Odprti zlato knjigo Tomaža Kemčana in čitaj tam poglavje o kraljevem potu svetega križa. Bog je gotovo najbolj ljubil prečisto Devico Marijo, a koliko je morala trpeti! In božji Sin je izvolil križ ter ga nosil od zibel do groba, ker nas je hotel učiti, da je ni druge poti v večno srečo nego je pot svetega križa. Ne misli, da so ljudje, ki imajo boljše obleko, veliko bogastva ali večjo izobrazbo brez križev. Sv. Mala Terezika naglašja, da je veliko trpela že v otroških dneh. Bog ji je naklonil križ dušnih bridkosti. Pozneje je bilo trpljenja vedno več do smrti. Na smrtni postelji je izjavila: »Ne bi si mislila, da je mogoče toliko trpeti.« — Mala Terezika je gotovo bila ljubljenska božja. Bila je imenitne rodovine, bogate hiše, nadarjena, lepa in visoko naobrazena mladenka. Vse to bi ji ne prineslo svetniške slave; le s trpljenjem, z malimi in z velikimi križi je dospela k toliki svetosti in časti, da jo Bog sam poveličuje pred vsem svetom. — Umetnost vseh umetnosti je, ako znamo potrpeti; vsaki dan se moramo vaditi v potrpežljivosti, potem bomo srečni tudi sredi težav. Slednjič dospemo do one stopnje, da z ljubeznijo objamemo križ, ki ga nam ponuja dobri Oče nebeski in ljubimo trpljenje, ki je z namenje izvoljenih. — Če si pa hočeš olajšati svoj križ, pazi, da se ne ogoljufaš in ne zabredeš v večje težave. Rada bi šla od doma, kjer je tako težko, rada bi šla v službo. Kdor hoče iti služiti, mora biti predvsem zdrav; bolehe služkinje nihče nima rad. Večinoma so službe tudi naporne. Lahka dela opravljajo gospe same, za težja opravila plačajo služkinje. Pač sta mi znana dva slučaja, da sta šli dekletki bolehnii od doma, v službi pa ozdraveli. Ena je bila bolna na želodcu. V dobri službi je imela vsaki dan dobro juho po dvakrat in to jo je pozdravilo. Veselo je služila naprej. Druga je bila slabokrvna. Ozdravela je v mestni službi, kjer ji ni bilo treba hoditi in težko nositi po bregu navzgor, in kjer je imela zadostno, dobro hrano in dovolj nočnega počitka. Obrni se do čč. šolskih sester v Mariboru, Gregorčičeva ulica, Marijanišče. Tam posredujejo

za službe. Najbolje je, ako pojdeš sama tja, da te vidijo gospe, ki iščejo služkinje, da vidiš tudi Ti gospo ter se z njo pogovoriš, kaj zahteva in kaj znaš. V Marijanišču dobijo dekleta za mal denar prenočišče in hrano dokler ne najdejo službe. Predno pojdeš od doma, idi na svojo občino in si tam preskrbi poselsko knjižico ali vsaj domovinski list. Tudi šolsko odpustnico lahko vzameš s seboj.

Fant iz Gorenjskega. Žalostno je, kar mi pišeš o Gorenjkah, da nimajo večino več veselja do domačega preprostega dela, se ne zanimajo ne za sadjarstvo ne za polje ne za živino. Naše poljanke in dekleta iz Haloz in Slovenskih goric so res zelo vnete za domače delo. Neka pridna Micka, ki smo jo hoteli imeti v mesto, je rekla: »Jaz sem najbolj srečna okoli svojih kravic in gudik (prašičev), pa na njivi.« — Dobila je pa tudi moža, ki jo na rokah nosi in srečnejša je na svoji kmetiji nego kraljica na kraljevem dvoru. Motijo se dekleta, ki mislijo, le po oblečena biti, uradnica, učiteljica, poštarica, v trgovini, v kontoarju, — imeti lepe roke, to so nebesa na zemlji. Sam grof Tolstoj, veliki ruski pisatelj, je delal s svojo ženo in s svojimi otroci na svoji zemlji »Jasni poljani«. Koliko solnca, čistega zraka, miru in zadovoljstva, zdravja, veselja in mile poezije je v preprostem kmečkem delu bodisi na polju, v sadovnjaku, na vrtu, pri čebelicah, v vinogradu. Trpljenje je povsod. Pa nam je že Slomšek zapisal zlate besede: »Le trpljenje naših dni nam življenje osladi.« Napačno delajo tudi starši, ki mislijo, da mora vsako dekle študirati, ako ima dobro glavo. Nikakor ne. Mi potrebujemo tudi pametne kmetice, nadarjene matere pod slamnato streho. Neumna ženska vse zavoji, nadarjena, pametna žena pa je čast svojega moža, je krona družine. Izobraziti se pa v vseh panogah kmetškega gospodarstva, to bodi čast in ponos naših deklet in njihovih staršev. Lani se je poročilo lepo, bogato mlado dekle. Za zajtrk je skuhala kislo repo s krompirjem; za obed: krompir s kislo repo in zvečer je prinesla ostanke od zajtrka in obeda. Tri dni je mladi mož potrpel. Trebalo je kruha speči. »Ne znam,« mu reče lepa Špela. Vzeli so starejšo dekle, da bi naučila mlado gospodinjo kruh peči in »vred« skuhati. Pa joj! Mlada Špela je hotela vse bolje vedeti, če tudi ni znala nič, in dekla ni mogla prestat. Vzeli so staro teticu, ki je potrpela z lepo Špelo, a minulo je prej leto, predno se je mlada gospodinja vsaj malo na-

učila. Mladi gospodar pa se je stokrat kesal, zakaj si ni bil izbral bolj preprostega dekleta nego moderno oblečeno lepo Špelo, ki je najraje čitala modna poročila in se stokrat na dan šla gledat v ogledalo. — Pa bilo je prepozno. Ko-nečno ga je bilo sram lepe žene.

Jožica iz Savinjske doline. Zdaj si pravi želodovo kavo. Zbiraj lepe želode, olupki jih koj, očisti, razpolovi, razreži in posuši na solncu ali na peči, oziroma na štedilniku. Razreži jih koj na tako male koščke, kakor je kavino zrno. Lepo posušeno želodje koj sprazi kakor kavo, potem jo zmeljesh na kavinem mlinčku in spraviš v snažno škatljico ter postaviš na suh kraj; najboljšje so pločevinaste škatljice. Želodova kava je izborno sredstvo proti driski in pomaga celo ob začetkih griže; le zelo malo ali nič sladkati jo je treba.

Malčka iz Celja. Videla si, da pripravljamo divji kostanj. Čemu? Za snaženje obleke in za pripravlanje škroba ali štirke. Nareži divje kolanje in shrani na podstrešju. Ako namočiš nekaj pesti tega narezanega kolanja čez noč v mlačno vodo, imaš drugo jutro krasen lug, v katerem se lepo perejo črne nogavice, črni predpasniki in temne volnene obleke, zlasti moška oblačila. Pere se brez mila v mlačnem kolanjevem lugu, potem izplakne z dveh, treh vod. Tako si prihraniš drago milo in lepše opereš nego z milom. — Škrob si pa pripraviš tako-le: Olupi snažno divje kolanje, zreži jih prav drobno, potem stolčesh v snažnem možnarju ali zmeljesh na mlinčku za drobtine. Nalij mrzlo snažno vodo, pomešaj večkrat, drugi dan premešaj, precedi in dobro stisni kolanje, pusti stati vodo, ki je najboljši lug za volnene stvari, n. pr. pletene jopice, bele volnene rute in kvačkane robce; le v mlačnem m je treba vse to prati. Na dnu posode imaš škrob ali štirko, ki jo v snažni posodi na solncu posušiš. Ako je ta škrob še premalo bel, operi ga parkrat, pusti, da se vsede k dnu, odlij počasi. Zadnjikrat lahko pridenesh vodi malo plavila ali plebe, in štirka ali škrob bo tako lep kakor kupljeni dragi iz prodajalne. Le poizkusi.

Vrhnik: Veseli me, da ima N. D. naročnice na Dolenjskem, Gorenjskem in tudi Notranjskem. Le mi sporočite svoje želje, pa bo vse prišlo polagoma na vrsto. Enkrat na mesec se že dodobra pogovorimo v deklških gredicah. Z Bogom, ljuba dekleta! Pozdravljene! Prihodnjic več; moja torbica še ni prazna.

Na velikonedeljskem fantovskem taboru sem bil; ob programatičnih govornih voditeljev iz Maribora je postalo vse jasno. Zavedati se moramo odgovornosti pred Bogom in ljudmi. Zagrabitni moramo z vso resnostjo in žilavostjo za delo v naših prosvetnih društvih, v fantovskih krožkih izobraževalnih društev itd. Tole pravim: fantje vkup! — Matija iz Pletkije.

Vsi stanovci se trudijo, da bi se za svoj poklic čimbolj izobrazili; zato vsak obiskuje šolo, v kateri se pripravlja za svoj poklic. Tudi kmetiskim fantom se nudi prilika, da si v dveletnih zimskih tečajih pridobije potrebnih naukov za svoj težavni stan. Če je potrebna strokovna izobrazba stanovom, ki se bavijo le z ene vrste delom, je tembolj potrebna kmetškemu stanu, ki obsega toliko različnih del. Da bo kmet res dobičkanosno gospodaril, je potrebno, da je v vseh panogah kmetijstva dobro poučen, kajti neizobražen kmet trpi škodo ali se celo uniči; čimbolj pa bo kmet izobražen, tem več bo pridelal in tem lažje bo svoje pridelke dobro prodal. Zato vsi fantje, ki vam je mar napredek kmetijstva, v kmetске šole! — Fant iz Šoštanja.

Naša organizatorična naloga. Vsak zaveden član naših prosvetnih ali izobraževalnih društev se gotovo veseli krasnih uspehov, ki jih dosegata naša organizacija na polju izobrazbe in vzgoje pri naši mladini. Koliko vnetih in požrtvovalnih prosvetnih delavcev je izšlo iz katoliških in sličnih društev. Koliko je pa tudi fantov in deklet, ki bi tako rekoč utonili v vsakdanjem vrvenju ter zašli na slaba pota, ako bi jih ne bile naše organizacije potegnile v svoje prave vrste. Če so že bile kdaj prosvetne organizacije tako potrebne, sedaj v današnjem času pa so, kajti poglejmo našo mladino, ki vsa hlepi samo po zabavi in uživanju. Zlasti opažamo to v vinorodnih krajih. Tam so ljudje veliko bolj navajeni na kozarec nego na knjigo. Ni je zabave, kjer bi ne bilo lepe družbe fantov različnih slojev, ki se v živahnem razpoloženju zabavljajo, praznijo kozarčke, tako da postanejo težke glave in posledica je potem seveda pretep, umor itd. Na povabilo se jim odzovejo tudi mlada dekleta, ki potem

preživljajo svoje nevarno, mladostno, usodepolno življenje v veselih fantovskih družbah tja pozno v noč. Za take ljudi seveda ni pomoči. Zastonj dobro društvo in knjiga, vsi opomini in grajanje društvenih odborov in razsodišč. S tem še ni rečeno, da ne bi smel fant ali dekla na zabavo, ples itd., ampak biti mora vsemu gotova meja. In tu imajo starši prvo besedo. Saj je vse pravzaprav od njih odvisno; oni lahko ravnajo tako, da jim bo veljal znan prepoved: »Kakor se nagne mlado drevesce, tako raste staro drevo.« Znao pa nam je, da je ponekod verska mlačnost in pretirana svobodomiselnost precej razširjena; zato ni čudno, če mnogi skrbni voditelji in vzgojitelji s strahom in žalostjo gledajo v bodočnost in vprašujejo, kaj bo z našo mladino, če bo šlo tako naprej. Temu vzrok je le velika pomanjkljivost naših verskih izobraževalno-prosvetnih društev. So gotovi kraji, kjer v večjih župnijah ni nobenega društva ali kaj sličnega. Seveda tam se ravno najde mnogo tistih škodljivcev, ki se razidejo po naših kulturnih krajih in uničujejo močne stebre naše izobrazbe in prosvete. Varujmo se jih! A v takih zapuščenih krajih bi ravno morali skrbeti za napredek in procvit naroda posebno v moralnem oziru. Ojunačijo se naj gotovi ljudje in začnejo z delom. Pridruževali se jim bodo drugi, tako da bodo čez leta postala močna viteška organizacija. Prepričani pa bodimo, da če to zadevo vzamemo resno v roke, bomo dosegli lepe uspehe. Komur je mladina, oziroma bodočnost našega slovenskega naroda res pri srcu, ta naj zastavi svoje sile pri delu za procvit in razvoj naše prosvete. Pozdravljeni! — Slavko od Sv. Bolfenka pri Središču.

Sovražnik naroda je tisti, kdor ne spoštuje one velike zapovedi: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Zakaj? Ker vsak naš bližnji je eno delce naroda in kakor si napram bližnjemu, tako si napram narodu. Pač žalostno je, da to zapoved premalo spoštujemo. Če pogledamo v sveto pismo, poglejmo zgodbo o bogatinu! Ali ni Bog obsodil bogatina v pekel ne zato ker je ropal in moral, tudi ne zato, ker ni izpolnjeval predpisov Judovske postave, ampak zato, ker je bil trdosrčen svojemu bližnjemu. Torej tako važno vlogo igra ta zapoved v krščanskem pravem praktičnem življenju. Zlasti pa, vsi fantje pod lipo »Našega doma«, glejmo, da bomo ljubitelji svojega bližnjega, svojega naroda,

predvsem pa svojega Boga. To naj bo naše geslo in naš cilj, Bog z nami. — Jože iz Dola pri Ljubljani.

Preporod človeštva. Zgodovina človeštva je neprestan boj. Ne samo boj med narodi in državami, temveč tudi boj med gospodujočimi in podložnimi. Gotov krog takozvanih višjih, bogatejših ljudi gospoduje drugim. Tako je bilo v rimskih časih, ko so vsa težja dela opravljali sužnji. Tako je bilo vsrednjem veku, ko so gospodarili graščaki, kmet pa je delal kot uboga para. In danes? Tisoči kmetov in hčera za pušča kmečke domove; kruha gredo iskat v tovarne, v tujino. Domača gruda jih ne more prerediti. Tisoči so brez posla, nimajo dela, nimajo kruha... Kje je ljubezen, kje pravica? V čem je rešitev teh vprašanj? Rešitev more prinesiti edino preporod človeštva. Zato klic: V duhu krščanstva prenoviti svet! — Kamenar iz Vojnika.

IZ VSEH VETROV

Štiristošestindvetdeset dolarskih milijonarjev. Zadnji izkaz ameriške davčne oblasti izkazuje 496 milijonarjev, pri čemer moramo pomisliti, da v Zedinjenih državah ni še milijonar oni, ki ima en milijon premoženja, marveč oni, ki plača najmanj en milijon davkov. Ford velja za najbogatejšega. Cenijo ga na 1200 milijonov dolarjev. Za njim prihaja Rockefeller, in sicer oče in sin, s 600 milijoni. Sicer bi bil Rockefeller najbogatejši mož v Ameriki, da ni razdal v dobrodelnene namene že več ko 600 milijonov dolarjev. Za temi prihaja bivši državni tajnik Mellon z 250 milijoni, nato pa Astor, Vanderbilt, Morgan, Sinclair itd. V Evropi bi se lahko samo dva bogataša merila z ameriški denarnimi veljaki in ta sta vojvoda Westminsterski, ki razpolaga s 40 milijoni funtov (1 ang. funt = 92 lir), in Bazilij Saharov s 25 milijoni ang. funtov. Saharov si je pridobil svoje premoženje edino le z dobavljanjem vojnega materijala v svetovni vojni. A tudi Šved Ivar Kreuger, kralj

vžigalic, jih ima pod palcem. Državam posoja denar in te mu odstopajo monopol na vžigalice. Devet držav na evropski celini mu dolguje težke milijone.

Tisočletna drevesa. V francoski vasici Alouville (izg. Aluvil) stoji star in izredno velik hrast. Leta 1696. je tamkajšnji župnik dal napraviti v njegovem deblu kapelico, ki je še danes ohranjena. Drevo mora biti staro najmanj tisoč let. Tu di v Normandiji, istotako na Francoskem, imajo velikanski hrast s kapelico v deblu. Ta meri devet metrov v obsegu. — Zelo stara drevesa so cedre na Libanonu. Prirodopisci pravijo, da imajo najstarejše več tisoč let. Danes pa so že silno redke. — V Ameriki rastejo takozvane sekvaje, ki dosežejo nenavadno višino — angleški učenjak Wakott je zmeril eno, ki je bila visoka 123 metrov — in dolgo življenje, ki se raztegne lahko v tisočletja. — Kaj je človeško življenje v primeri z življenjem teh dreves!

Gora na prodaj. Znano je, da je Arabec hujski trgovec od Juda. Pa so se zbrali arabski šejki (poglavarji) tam iz Transjordanije in dejali, da ni več denarja za sol ne za smodnik. Zato so sklenili, da gredo k očetom frančiškonom v Jeruzalem in jim ponudijo za 1500 angleških funtov Mojzesovo goro v nakup. Na tej gori je baje Mojzes prejel od gospoda deset zapovedi. Očetje frančiškani pa poznajo zvite sine puščave in niso hoteli gore kupiti. Šejki se jeze.

Največji dijamant, imenovan »Nassak Diamond«, je prešel sedaj v Ameriko. Našli so ga pred sedem sto leti v Indiji. Leta 1800. ga je kupila angleška družba in poslala v domovino. Tu je bil večkrat prodan, kajti angleški krezi so se zelo potežovali zanj. Cena je bila za nas preproste zemljane naravnost nepojmljiva. Sedaj je šel preko Atlantika v bogatejši novi svet.

UREDNIKOVO REŠETO

Jošku s Pohorja: Soglašam popolnoma s teboj; toda objaviti ne kaže, ker so potem odvečne in neprestane polemike na dnevnem redu. Pozdravljen! — Urednik.

Rešitev ugank: Jug Franjo (37); Anica Smuk (40); Jernej Kladenšek (32); Ela Cencelj (37); Obran Martin (37); Franc Štrukelj (37); Jožef Novak (37); Jaka Krup (40); Alfonz Gams (25 — Uganke so vse dobre.); Orlič iz Vojnika (32); Jožef Mlakar (25); Franc Sodja (25); Jelica Kolman (9); Ignac Čeh (24 — Nekaj poslanih ugank mi ugaja.).

Nagrada dobila: Anica Smuk; Obran Martin.

Večna pot.

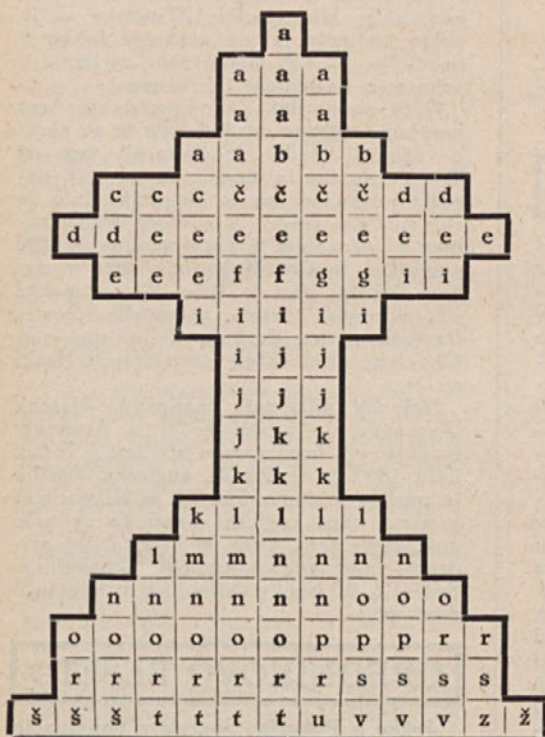
(France, Središče. — 9 točk.)

g—l—ž
o—e—a—i
n—k—m
t—r
a

Zveži črke z eno potezo, da dobiš pregovor.

Spomenik.

(Jürek Štrbunk. — 10 točk.)

Po sredi bereš lep rek.

prve vrste zadnjo črko, nato v zadnji vrsti tudi zadnjo itd. Dobiš: Lenega čaka strgan rokav, palca beraška, prazen bokal. V(odnik). — Premikalnica: Lekarna. — Kdo sem?: Žal — laž. Posetnica: Občinski svetovalec. — Križaljka: Vodoravno: 1. iz, 3. ti, 5. gnoj, 7. kolo, 9. dr., 10. baron, 12. so, 14. rob, 16. zet, 17. maj, 18. mrk, 20. alt, 21. ave, 22. ura, 23. Ina, 25. akt, 27. Oka, 28. pas, 30. ara, 32. s.r., 33. citre, 35. ar, 36. Aleš, 38. Pram, 40. ep, 41. as. — Navpično: 1. in, 2. zob, 3. ton, 4. il, 5. grom, 6. jaz, 7. kot, 8. osat, 9. dr., 11. rep, 13. oj, 15. brana, 17. mlaka, 19. kva, 20. ara, 23. ikra, 24. sat, 26. tram, 27. os, 28. piš, 29. srp, 31. ar, 33. cep, 34. era, 37. le, 39. as.

Črkovnica.

(Igo Primc. — 6 točk.)

O	O	N	N	S	I	I	A	Č	G	M
E	R	S	O	N	R	T	O	P	N	—
I	S	A	I	T	E	L	V	T	N	Ā
M	T	I	N	B	I	K	N	E	U	—
L	K	T	O	Ā	T	G	B	O	J	O
S	U	O	N	P	A	R	B	I	A	—
E	R	S	Ā	E	L	S	T	O	P	R
K	H	Š	T	I	A	I	A	S	—	—

Besednica.

soglasnik, (R . . . i. — 15 točk.)

žival, Poišči besede sledečih pomenov: 1. reka v Rusiji, 2. »izknjižba«, 3. »otrov«, 4. oddih, 5. šolska potrebščina, 6. obličje, 7. zlo, 8. m. ime, 9. zbirka zemljevidov, 10. posoda, 11. ceremonija, 12. prebivalci norišnice, 13. številka, 14. dan, 15. konec reke, 16. ravnina, 17. verska odcepitev, 18. star slov. narod, 19. del cerkve, 20. dostavek ob koncu knjige, 21. gnječa, 22. češki denar, 23. v tek. letu. — Začetne in končne črke dobljenih besed povedo dva pregovora. — Rešitve pošljite do 20. novembra. Nagrade: Dve knjigi za 40 točk, ena knjiga za 25 točk.

Rešitev ugank: Mreža: V mrežo vstavi črke iz abecede ter jih po danih številkah odbiraj, dobiš: Veljavo in čast najdeš tam in takrat, kjer in kadar je ne iščeš! — Črkovnica: Vzami iz sledi pogrebu, slov. pesnik, lavant. škof.

V bodočem letniku izidejo predvidoma sledeče knjige: Pierre L'Er-
 mite: **Deklica z zaprtimi očmi.** — Victor Hugo: **Leto strahote 1793.** —
 Hector Malot: **Brez doma.** — Maurice Constantin Weyer: **Usodna pre-
 teklost.** — Charles Dickens: **David Copperfield** (3 zv.). — Josip Brinar:
Pavliha in njegove vesele pustolovščine.

Za nadalje pripravljamo spise Julesa Vernea, Paula Kellerja, E. v. Han-
 del-Mazzeti, Boleslava Prussa, Henrya Bordeauxa in drugih.

ZBIRKA DOMAČIH PISATELJEV.

V tej zbirki bodo izšli najprej vsi nadaljnji zvezki

Izbranih spisov Ivana Preglja

(po dva zvezka na leto) in v bodočem letniku poleg teh verjetno še:
 Narte Velikonja: **Novele**, Anton Leskovec: **Drame**; pripravljamo pa še
 spise drugih avtorjev, med njimi Stanka Majcena in Franceta Bevka.

Zbirka mladinskih spisov

bo prinašala letno po štiri skrbno izbrane mladinske knjige.

ZBIRKA POLJUDNO ZNANSTVENIH IN GOSPODARSKIH SPISOV.

Na temelju sedanje znanstvene knjižnice hočemo poslej izdajati redno
 vsako leto po tri skrbno opremljene in bogato ilustrirane knjige praktično
 poučne značaja, ki bodo neobhodno potrebne ne le naši inteligenci, ka-
 teri bodo služile v praktičnih zadevah kot nenadomestljiv vademecum.
 marveč zlasti našim gospodarjem, obrtnikom in trgovcem, ki bodo iz njih
 črpali dragocene zaklade praktičnega znanja na vseh poljih.

NAČRT ZA NAROČANJE.

Zgoraj navedene zbirke so naročljive proti mesečni naročnini glasom
 v tem oglasu objavljenega cenika, počenši s plačevanjem v decembru 1930,
 posamič ali v poljubni izberi, in bo naročnikom teh zbirk prav tako proti
 mesečni naročnini dobivati tudi priznано prvovrstno revijo

Dom in svet.

V tem oglasu je seznam knjig naše založbe, ki so doslej izšle in na
 podlagi katerih smo zgradili zgoraj navedene zbirke. Kdor si želi dopolniti
 te zbirke s takimi knjigami, uživa pri naročilu knjig dotične zbirke, ka-
 tere je naročnik, **25% popusta na knjigotrške cene.**

NAROČITE SI NEMUDOMA ZBIRKE, KI VAS ZANIMAJO!

Naročnina velja na mesec:

za Leposlovno knjižnico (4—6 knjig letno)	Din 15.— v platno
	Din 12.50 v karton
za Ljudsko knjižnico (šest knjig letno)	Din 12.— v platno
za Zbirko domačih pisateljev (štiri knjige letno)	Din 10.— v platno
za Zbirko mladinskih spisov (štiri knjige letno)	Din 8.— vezano
za Zbirko poljudno znanstvenih in gospodarskih spi- sov (tri knjige letno)	Din 10.— v platno
za Dom in svet	Din 8.—

NAROČAJTE!

Glede ostalih knjižnih zbirk in cenika knjig se obrnite na tiskarno
 sv. Cirila v Mariboru, ki vam takoj pošlje tozadevni seznam.

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

KMETOVALCI!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim,
učinkovitim in rentabilnim dušičnim
gnojilom

domačega proizvoda!

Z apnenim dušikom
ne dajemo zemlji samo dušika,
marveč tudi apna.

Tudi
žlahtna vinska trta
je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o
potrebni količinah, o rentabil-
nosti, dobaviteljih, uspehih in
cenah apnenega dušika daje
proizvajalec:

Tvornica za dušik d.d. Ruše
pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben paten-
tiran način iz gnojil:

apneni dušik+kalijeva sol+superfosfat